

Viite: VN/2411/2021
Asetusluonnos eräistä kalastusrajoituksista Saimaalla

Valtioneuvosto

PL 30

Niinimäen osakaskunta omistaa noin 1000 ha vesialuetta Puumalassa Lietvedellä ja Ruokovedellä. Eräitä sisälampia lukuun ottamatta osakaskunnan koko alue on ollut saimaannorpan suojelemiseksi tehdyn vapaaehtoisen kalastusrajoitussopimuksen piirissä. Osakaskunnan vesialueella ei ole havaittu viime vuosina norpan poikaspesiä mutta Lietvesi-Lehmäinselkä-alueella syntyy vuosittain 3-5 norppaa viimeisen kanta-arvion 2019 ollessa 17 norppaa. Kanta on selvästi vahvistunut, sillä 2015 Metsähallituksen arvio oli 8-10 norppaa.

Kalastuksella on osakaskunnan jäsenille tärkeä merkitys. Kuten maa- ja metsätalousministeriön työryhmän raportista (Saimaannorppa ja kalastus 2021) käy ilmi, näin on koko Saimaan vesistössä. Peräti 49 000 kotitaloutta kalastaa vuosittain ja tärkein pyyntiväline on verkko, erityisesti muikun, kuhan ja ahvenen sekä siian pyynnissä. Saimaa on erittäin tärkeä vesistö myös kaupalliselle kalastajille, joiden ansiosta kotimaista tuoretta ja terveellistä järvikalaa on saatavilla alueen kaupoissa ja ravintoloissa. Erityisen tärkeää tämä on heinäkuussa, jolloin on paras matkailusezonki. Raportin mukaan kotitarve- ja kaupallisen kalastuksen tuoma taloudellinen ja virkistysarvo Saimaalla on vuosittain vähintään parikymmentä miljoonaa euroa.

Euroopan komissiokin totesi jo vuonna 2014, ettei Suomi ole rikkonut luonnonsuojeludirektiiviä laiminlyömällä saimaannorpan suojelua. Kotimaisen suojelustrategian mukainen 400 norpan kanta saavutettiin jo 2019, kuusi vuotta etuajassa. Norppakanta voi hyvin ja kasvaa. Siksi perusteita kalastus-, liikkumis- tai rakentamisrajoitusten jatkuvalla kiristämiseksi Saimalla ei ole. Paikalliset, vesialueen omistajien kanssa neuvoteltavat vapaaehtoiset sopimusjärjestelyt ja opastus sekä avoin tiedotus norppa-alueella asuville ja siellä vapaa-aikaansa viettäville ihmisille on riittävä ja tehokkaampi tapa edistää norpansuojelua kuin totaalikiellot asianomaisia kuulematta.

Asetusluonnos pitää rajoitukset pääosin ennallaan mutta aluetta ollaan vielä entisestään laajentamassa. Osakaskunta katsoo, että nykykäytäntöön ei pidä eikä ole tarvetta tehdä lisäkirstyksiä. Muikunpyynti ei ole kotitarvekalastajille mahdollista ilman verkkoa ja siksi sen on voitava jatkaa, kuten ennenkin. Samoin heinäkuu on välttämätöntä pitää kiellon ulkopuolella. Sillä on huomattava merkitys myös osakaskuntien lupamyyntitulojen kertymisen kannalta.

Keskimäärin kahden kuutin sivusaaliskuolleisuus heinäkuussa ei ole uhka norppakannan kasvulle, kuten on nähty. Kysehän on lajin, ei jokaisen norppayksilön suojelusta, joten vähäinen sivusaaliskuolleisuus kalastuksen huomattavaan merkitykseen ja suureen taloudelliseenkin arvoon verrattuna on hyväksyttävä. Siksi lisärajoituksiin ja uusiin ylilyönteihin ei pidä enää mennä.

Muikunpyynnin ja heinäkuun osalta asetusluonnos on tyydyttävä. Sen sijaan siihen periaatteeseen, että kieltoalueiden rajat on vedetty mekaanisesti rannasta rantaan ottamatta huomioon vesialueen muotoja ja tosiasiallisia tuoreimpia pesätietoja, osakaskunta ei yhdy. Osakaskunnan

vesillä Lintulahdessa tai Ruokovedellä, eikä niiden välittömässä läheisyydessä ole havaittu poikaspesiä useaan vuoteen. Siksi on erikoista, että esimerkiksi Suusinluhdassa ei enää voi keväisin pyytää lahnoja tai haukea verkoilla.

Käytännön kokemus kertoo, että norppa repäisee verkon pyydystäessään siitä kalaa. Vain ani harvoin se sotkeutuu niin, että menehtyy. Näitäkin tapauksia voitaisiin totaalikieltojen sijaan vähentää vielä ankkuroimalla pyydykset kunnolla ja käyttämällä ohuempia, vielä helpommin repeäviä lankavahvuuksia.

On erikoista ja hyvän hallintotavan vastaista, että ministeriö ei ole pyytänyt lainkaan lausuntoa kaikilta niiltä osakaskunnilta, joiden vesialuetta asetus koskettaa. Yksityisen omistusoikeuden piiriin kuuluvassa, huomattavan omaisuudenkäyttörajoituksen säätämisessä, asianomaisten kuulematta jättäminen ei ole hyväksyttävää.

Vapaaehtoinen paikallinen sopiminen on paras tapa edetä myös kalastuksen ja norpansuojelun yhteensovittamisessa. Osakaskunnat voivat olla merkittävä voimavara paitsi kalastuksen valvonnassa myös vaikkapa apukinosten kolaamisessa.

Siksi viranomaisten tulisi vastakkainasettelun sijaan lähteä aidosta yhteistyöstä ja luottamuksen rakentamisesta vesialueen omistajien ja kalastusoikeuksien haltijoiden kanssa. Tätä edesauttaisi se, että jo ennen asetuksen antamista valtioneuvosto päättäisi työryhmän esityksen mukaisesti korottaa osakaskuntien 1980-luvulta saakka ennallaan pysyneet korvaukset 2,5 €/ha tasolle.

Niinimäen osakaskunta
Hoitokunta

Lisätietoja:
Puheenjohtaja Matti Viialainen

